

Strindberg, ko je objavil svojo „Julijo“: „Napravi sem poskus. Če se ni posrečil, imam še dovolj časa, da poskusim vdrugič!“ Vlogo Erazma Predjamskega si je izbral naš Nučič za svoj častni večer. Praznoval je desetletnico svojega umetniškega delovanja na slovenskem odru in s tisto iskrenostjo, s katero sta mu čestitala njegova tovariša, gg. Danilo in Verovšek, mu želimo tudi mi še dokaj lepih večerov v hramu naše Talije, njemu v slast in zadoščenje, nam pa v zabavo in razvedrilo, posebno ker visoko cenimo njega nadarjenost in vestnost in požrtvovalnost. Prav je, da si je izbral za svoj večer vlogo iz domačega pisatelja; s tem je izkazal čast tudi slovenski drami. Nočemo pa zamolčati, da bi bil v marsikateri drugi vlogi žel lepše uspehe, pač, ker bi bil imel več prilike pokazati svoje zmožnosti. Jaromir v Prababici — mimogrede omenjeno — ta bi bil za paradni večer Nučičev. — Končno pa ne moremo pohvaliti opreme v tej viteški drami. Nič ni klavrnejšega nego plemič v zanikarni opravi. Ubogi grof Herberstein, ubogi baron Ravbar, kako so vaju našemili! In komik v vlogi sivolasega doyen — ali ni to višja komika? — „Erazma“ so ponovili 9. januarja pop.; nekatere izpremembe, posebno v zadnjem dejanju, so ugodno ublažile njega roparsko romantiko. — 2. januarja so igrali vdrugič „Kato Vrankovića“, na sv. Treh kraljev dan pa so koledovali Jurčič - Kersnik - Govekar - Parmovi Rokovnjači: kaviar za ljudstvo — razprodana hiša! Na Sveti dan pop. je prišla na oder božična pravljica s petjem, godbo in plesom v 7 slikah „V božični noči“, nem. spisala Eliza Bethge-Thrun, preložil, ne ve se, kdo. To je opremna igra, ki zahteva primerne scenerije, kakor tudi „Pepelka“, ki je zabavala mladino na Novega leta dan. Prav je, da se skrbi za okus popoldanskega občinstva; pri tem pa bi se ne smelo dovoliti, da se šopiri na odru — ljubljansčina v raznih inačicah. Dne 16. januarja pop. je brenkal svojo otožno pesem „Revček Andrejček“, 23. pop. pa so glumili Schillerjevi „Razbojniki“. — Da se dá na našem odru tudi kaj dobrega vzorno uprizoriti, se je pokazalo dne 8. in 15. januarja v angleški komediji „Sebastijan, véliki knez georgijski“, spisal W. Somerset-Mangham. Tako izborne igre in skrbno pripravljene predstave že dolgo nismo videli, le škoda, da se ni sešlo k njej več občinstva; zakaj stvar res zasluži, da bi se nekaterikrat igrala; tako bi se naši ljudje uverili, da imajo drugod po svetu vse drugače izobražen okus, kakor se našemu občinstvu sicer privzgaja ali pa pripisuje. Kljub temu, da prevod gotovo ni potekel naravnost iz izvirnika in da so se vrinile vanj nekatere hibe in lokalizmi, kakor „švindelj“, „panati“, kar le zoprno moti fino dovtipnost igre, je ostalo vendar še toliko dobrega, da se je komedija dobro obnesla, tem bolj, ker so se igralci, posebno g. Nučič, to pot čutili igralce v boljši igri. Naravno, da imenitno okolje tudi ugodno vpliva na glumčevo razpoloženost. Le tempo je bil mestoma prepočasen; tisto lahkotno, neprisiljeno govorico tako težko pogrešamo v taki konverzacijski igri, kakor je baš „Sebastijan“. Kako nasprotje k tej kabinetni igri pa je nemška gluma Engel-Horstova, „Pereant možje!“ Tu kar mrgoli neslanosti in česar avtorja nista sama zakrivila, to so improvizirali igralci s skrajno površno igro. Če bi se takrat ne bil pisal datum 23. januarja, bi lahko mislili, da je pustni torek, vsaj na odru. — Za oceno presenetljive „Moralé gospe Dulske“ nam je za sedaj zmanjkalo prostora. W.

* B. Opera. Lepa Vida (dr. Batka — Risto Savin). Vsak popolni umotvor ustvarja v svoji celoti, pa tudi v posameznih delih neko vzvišeno razpoloženje; to je tista elementarna sila, ki je vdahnjena vsakemu resničnemu umotvoru. Pri njegovem presojevanju moramo govoriti vedno o celotnem vtisu in o detajlu. Ako duševno delo v celoti ne prevzame gledalca, oziroma poslušalca s tisto neodoljivo silo — ni to

popoln umotvor, dasi krije lahko v detajlu marsikako umetniško zrno. To se je posebno pokazalo pri produkciji R. Savinove opere „Lepa Vida“. Pri vsem tem pa je še libreto tak — štiri dejanja, bolje štiri skice — da pogrešamo že v njem tiste enotnosti in globokosti v detajlu, ki jo najdemo n. pr. pri vseh Puccinijevih operah. — Savinovo delo je plod precej samostalnega stvarjenja ter kaže slabosti, bolje lastnosti, ki so skupne skoraj vsem umetniškim prvencem. Kar more in mora dati vsaka objektivna kritika Savinu, to je, da kaže njegovo delo individualnost in samostojnost. Manjka pa mu harmonične umetniške celote, tiste velike zaokroženosti, da — celotnosti pogrešamo celo v vsakem posameznem dejanju. Glasbeni fragmenti! — Celotno najgloblje zamišljeno in najboljši del je prvo dejanje; glasbeno najznamenitejši, najmarkantnejši pa je prvi del zadnjega dejanja, v katerem leži nekaj demonske sile; pa tudi sicer najdemo v detajlu lepe, originalne nastavke, ki se kar mahoma odtrgajo, in prav žal nam je, da skladatelj svoje ideje, svoje skice ni razvil in nam razgrnil v njej vse globine svojega talenta. Na tem bolehajo posebno drugo, tretje in četrto dejanje. Toda kljub svojim hibam je „Lepa Vida“ znamenit pojav na našem glasbenem in kulturnem polju sploh. Od „Teharskih plemičev“ dr. B. Ipavca, pa do „Lepe Vide“ — kak korak naprej! „Teharski plemiči“ v svoji skromnosti primitivnosti, in „Lepa Vida“, nagibajoča k moderni glasbeni umetnosti! Naše izvrstne operne moči so storile vse, kar je bilo v njihovih močeh, pa naj si bo to ga. Nordgartova ali g. Fiala, gdč. Peršlova ali g. Bukšek; g. Vulaković je posebno dobro igral.

Za tem je prišla na vrsto grandiozna opera „Tosca“, delo velikega mojstra svetovne slave, G. Puccinija, znano našemu občinstvu že iz prejšnjih sezon. Povečati krasoto tega umotvora bi bilo odveč. V globokem čustvovanju leži moč Puccinijevega genija; v tem oziru se posebno odlikujeta „Madame Butterfly“ in „Boheme“, ki se borita med seboj za prvenstvo. V „Tosci“ je libreto zgodovinski in razpolaga z velikimi dramatičnimi efekti. In kako ekonomično zna Puccini izrabiti te efekte! Kakor Wagner tako zahteva tudi on silno veliko od umetnikov-pevcev in od orkestra. Naslovna vloga zahteva ne le popolne igralske in pevske umetnosti, ampak tudi fizične sile. Z vsem tem razpolaga g. Nordgartova. Njena „Tosca“ je sijajna; bila je izvrstna kakor v „Butterfly“ in „Nižini“. Hvaležni smo ji za vse tri vloge. Tudi g. Fiala ne zaostaja za njo. Oba odlikuje sigurna, čista intonacija. Kot Scarpia se je odlikoval g. Vulaković. V celoti je bila „Tosca“ sijajna uprizoritev, da smo lahko veseli in ponosni, da imamo tako opero.

C. Opereta. Pri oceni operet, kakor pri lirični glasbi sploh, ki teži samo po čutnih efekti in ji ni mar toliko karakteristične psihološke resnice, je opravičena „velika beseda“ občinstva. Eden izmed tistih srečnih novih operetnih komponistov, ki sta mu občinstvo in kritika jako naklonjena, je Leo Fall. Njegove operete kažejo, da imamo opraviti z muzikalno solidno naobraženim umetnikom, ki mu ni samo melodija glavna stvar, nego svoje nežne in prikupljive glasbene ideje tudi obda z bleskom resnične umetnosti, dostikrat s prav sijajno instrumentacijo; Fall obdela svoje originalne misli z umetniško ustvarjajočo silo, v njegovih melodijah je nekaj priprostega, neprisiljenega, lahkega in novega. Podpira ga pri tem tudi libreto, poln zabavnega dejanja. Njegova „Ločena žena“ je okupirala vse odre, kjer se goji opereta, in zdi se, da jo čaka tako sijajna bodočnost kakor Leharjevo „Veselo vdovico“. Z uprizoritvijo te najnovejše operete je napravilo naše slovensko gledališče lep napredek. Glede predstave „Ločene žene“ ne moremo poročati najugodnejše. Primijera ni bila uglajena. „Ločena žena“ ne zahteva samo dobrih pevcev, ampak